7/7215

T.C.
MALİYE BAKANLIĞI
Gelirler Genel Müdürlüğü

**SAYI** : B.07.0.GEL.0.82/8211-218 12.06.02 027197
**KONU:** Soru Önergesi

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

**İLGİ** : Kanunlar ve Kararlar Dairesi Başkanlığının 13.05.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-15135 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın T.Rıza Güneri'nin tarafıma tevcih ettiği 7/7215-15145 nolu yazılı soru önergesinde yer alan hususlara ilişkin cevabımız aşağıda açıklanmıştır.

Bilindiği gibi, esnaf ve sanatkarlar 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun ilgili hükümleri çerçevesinde vergilendirilmekte olup, kazançları durumlarına göre basit usul veya gerçek usul olmak üzere iki şekilde tesbit edilmektedir. Beyan edilen gelirlere yine aynı Kanunun 103. maddesinde yer alan vergi tarifesi uygulanmakta olup, son on yıla ait vergi tarifelerini içeren tablolar yazımız ekindedir.

Ayrıca, Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 120. maddesinde geçici vergiye ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Geçici vergi uygulaması ile ödevlilerin cari yıla ilişkin olarak ertesi yılda ödeyecekleri verginin bir kısmının kazancın elde edildiği yıl içinde alınması sağlanmaktadır. Böylece, ertesi yılda ödenecek olan yıllık verginin bir kısmının cari yılda alınması suretiyle, verginin enflasyon karşısında aşınması önlenmekte ve vergisini yıl içinde peşin ödeyen mükelleflerle (örneğin; ücretliler ve vergi tevkifatı yapılan diğer mükellefler gibi) geçici vergi ödeyen mükellefler arasında vergi adaleti sağlanmaya çalışılmaktadır.

Diğer taraftan, geçici vergi uygulaması kazanç beyanı halinde geçerli olup, mükelleflerin zarar beyan etmeleri halinde geçici vergi ödemeleri söz konusu değildir. Bu nedenlerle geçici vergi uygulamasının kaldırılması düşünülmemektedir.

Gelir vergisi sistemimiz beyan esasına dayanmaktadır. Sistemin bu özelliği nedeniyle mükellef beyanının bir kısım oto-kontrol araçları ile kontrol edilmesi ve ödenmesi gereken verginin güvence altına alınması bir zorunluluktur. Bu nedenle emsal kira bedeli ve hayat standardı esası gibi oto kontrol araçları vergi sistemimizde zaman zaman yer almıştır. Söz konusu araçların tamamı, vergi mükelleflerinin kazançlarının, vergi incelemesi dışında, gerçek tutarlarının kavranılmasını sağlamaya yöneliktir. Bir oto-kontrol aracı olan hayat standardı esasında da ticari ve mesleki kazanç sahiplerinin harcamalarından hareket edilerek vergi incelemesi yapılmaksızın gerçek gelirlerinin kavranması amaçlanmaktadır.

Zaman içerisinde vergi kanunlarında yapılan düzenlemelerle hayat standardı esasına duyulan ihtiyaç ortadan kalkmış 31.12.1998 tarihi itibariyle hayat standardı esası yürürlükten kaldırılmıştır. Bilindiği gibi, son iki yılda ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar nedeniyle vergi gelirlerine duyulan ihtiyaç daha da artmış, istikrar programı uygulama süresiyle sınırlı olmak üzere iki yıllık geçici bir süre için hayat standardı esası yeniden vergi sistemine dahil edilmiştir. Bu uygulama 31.12.2001 tarihi itibariyle sona erdiğinden, mükelleflerin 2002 yılı

7/7215

gelirleri hayat standardı esası olmaksızın kendi beyanları esas alınarak vergilendirilecektir. Bu aşamada, hayat standardı esasının yeniden uygulamaya konulması düşünülmemektedir.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun 75. maddesinde menkul sermaye iradı olarak yer alan faiz ve repo gelirleri aynı Kanuna eklenen geçici 55. madde hükmü uyarınca tutarı ne olursa olsun 31.12.2002 tarihine kadar beyan edilmeyecektir. Bu gelirler üzerinden yapılan vergi tevkifatı nihai vergi olmaktadır. Hazine bonosu ve devlet tahvili faiz gelirlerine ise her yıl Bakanlığımca belirlenen indirim oranı uygulanmakta olup, indirim oranının uygulanmasından sonra kalan tutarın o yıla ilişkin beyan sınırını aşması halinde beyan edilmesi söz konusu olmaktadır.

Diğer taraftan, 4710 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununa eklenen geçici 59. madde ile 26.07.2001-31.12.2002 tarihleri arasında ihraç edilen devlet tahvilleri ve hazine bonolarının faiz gelirleri ve elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar toplamına ayrıca istisna uygulaması getirilmiştir. Söz konusu istisna tutarı 2001 yılı gelirlerine ilişkin olarak 50 milyar lira olup, bu tutar her yıl yeniden değerleme oranında artırılarak dikkate alınacaktır. İstisna kapsamına giren söz konusu kazançlar için yıllık beyanname verilmeyeceği gibi, diğer gelirler dolayısıyla verilecek yıllık beyannameye de bu kazançlar dahil edilmeyecektir.

Öte yandan, katma değer vergisi oranları 3065 sayılı Kanunun 28. maddesinin verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca tespit edilmektedir. Sözü edilen madde hükmüne göre Bakanlar Kurulu, Kanunda % 10 olarak tespit edilen vergi oranının mal ve hizmet grupları itibariyle % 1 ile % 40 arasında belirlemeye yetkilidir. Bu yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu Kararları ile genel oran % 18, indirimli oranlar % 1 ve % 8, yükseltilmiş oranlar % 26 ve % 40 olarak tespit edilmiştir. Bu oranlar kapsamına girecek mal ve hizmetler, Bakanlar Kurulu Kararlarına ekli (4) ayrı listede açıklanmaktadır.

Bilindiği gibi, ülkemizde yaşanan ekonomik kriz toplumun bütün kesimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ekonomik krizin sona erdirilmesi ise, büyük ölçüde kamu finansman dengesinin yeniden kurulmasına bağlıdır. Katma değer vergisi oranlarının düşürülmesi nedeniyle oluşacak gelir kaybı ise, kamu finansman dengesini olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle, katma değer vergisi oranlarında herhangi bir değişiklik yapılması düşünülmemektedir.

Diğer taraftan, herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluşa sağlanan muafiyetler benzer konumda bulunan diğer kişi veya kuruluşlara nazaran bir ayrıcalık yaratmakta sonuçta vergilemede eşitlik prensibinin zedelenmesine ve bu durumda olanların haklı şikayetlerine yol açmaktadır. Genel menfaatlere yararlı derneklere tanınan damga vergisi muafiyetinin; Esnaf ve Sanatkarlar Kanununda yer alan oda, birlik, federasyon ve konfederasyonlara tanınması konusunun bu çerçevede ele alınması daha uygun olacaktır.

Bilgilerinize arz ederim.

EK: 10 adet tablo.

**Sümer ORAL**
**MALİYE BAKANI**

## 1993 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

32.000.000 liraya kadar .....%25
64.000.000 liranın 32.000.000 lirası için 8.000.000 lira, fazlası .....%30
128.000.000 liranın 64.000.000 lirası için 17.600.000 lira, fazlası.....%35
256.000.000 liranın 128.000.000 lirası için 40.000.000 lira, fazlası .....%40
512.000.000 liranın 256.000.000 lirası için 91.200.000 lira, fazlası .....%45
512.000.000 liradan fazlasının 512.000.000. lirası için 206.400.000 lira, fazlası.....%50

oranında vergilendirilecektir.

## 1994 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

75.000.000 liraya kadar .....%25
150.000.000 liranın 75.000.000 lirası için 18.750.000 lira, fazlası .....%30
300.000.000 liranın 150.000.000 lirası için 41.250.000 lira, fazlası.....%35
600.000.000 liranın 300.000.000 lirası için 93.750.000 lira, fazlası .....%40
1.200.000.000 liranın 600.000.000 lirası için 213.750.000 lira, fazlası .....%45
2.400.000.000 liranın 1.200.000.000 lirası için, 483.750.000 lira fazlası .....%50
2.400.000.000 liradan fazlasının 2.400.000.000. lirası için 1.083.750.000 lira, fazlası.....%55

oranında vergilendirilecektir.

## 1995 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

150.000.000 liraya kadar .....%25
310.000.000 liranın 150.000.000 lirası için 37.500.000 lira, fazlası .....%30
620.000.000 liranın 310.000.000 lirası için 85.500.000 lira, fazlası.....%35
1.240.000.000 liranın 620.000.000 lirası için 194.000.000 lira, fazlası .....%40
2.490.000.000 liranın 1.240.000.000 lirası için 442.000.000 lira, fazlası .....%45
4.980.000.000 liranın 2.490.000.000 lirası için, 1.004.500.000 lira fazlası .....%50
4.980.000.000 liradan fazlasının 4.980.000.000. lirası için 2.249.500.000 lira, fazlası....%55

oranında vergilendirilecektir.

## 1996 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

300.000.000 liraya kadar .....%25
600.000.000 liranın 300.000.000 lirası için 75.000.000 lira, fazlası .....%30
1.200.000.000 liranın 600.000.000 lirası için 165.000.000 lira, fazlası.....%35
2.400.000.000 liranın 1.200.000.000 lirası için 375.000.000 lira, fazlası .....%40
4.800.000.000 liranın 2.400.000.000 lirası için 855.000.000 lira, fazlası .....%45
9.600.000.000 liranın 4.800.000.000 lirası için 1.935.000.000 lira, fazlası .....%50
9.600.000.000 liradan fazlasının 9.600.000.000. lirası için 4.335.000.000 lira, fazlası...%55

oranında vergilendirilecektir.

## 1997 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

500.000.000 liraya kadar .....%25
1.000.000.000 liranın 500.000.000 lirası için 125.000.000 lira, fazlası .....%30
2.000.000.000 liranın 1.000.000.000 lirası için 275.000.000 lira, fazlası.....%35
4.000.000.000 liranın 2.000.000.000 lirası için 625.000.000 lira, fazlası .....%40
8.000.000.000 liranın 4.000.000.000 lirası için 1.425.000.000 lira, fazlası .....%45
16.000.000.000 liranın 8.000.000.000 lirası için 3.225.000.000 lira, fazlası .....%50
16.000.000.000 liradan fazlasının 16.000.000.000. lirası için 7.225.000.000 lira, fazlası..%55

oranında vergilendirilecektir.

## 1998 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

750.000.000 liraya kadar .....%25
1.500.000.000 liranın 750.000.000 lirası için 187.500.000 lira, fazlası .....%30
3.000.000.000 liranın 1.500.000.000 lirası için 412.500.000 lira, fazlası.....%35
6.000.000.000 liranın 3.000.000.000 lirası için 937.500.000 lira, fazlası .....%40
12.000.000.000 liranın 6.000.000.000 lirası için 2.137.500.000 lira, fazlası .....%45
24.000.000.000 liranın 12.000.000.000 lirası için 4.837.500.000 lira, fazlası .....%50
24.000.000.000 liradan fazlasının 24.000.000.000. lirası için 10.837.500.000 lira, fazlası..%55

oranında vergilendirilecektir.

## 1999 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

2.000.000.000 liraya kadar .....%20
5.000.000.000 liranın 2.000.000.000 lirası için 400.000.000 lira, fazlası .....%25
10.000.000.000 liranın 5.000.000.000 lirası için 1.150.000.000 lira, fazlası.....%30
25.000.000.000 liranın 10.000.000.000 lirası için 2.650.000.000 lira, fazlası .....%35
50.000.000.000 liranın 25.000.000.000 lirası için 7.900.000.000 lira, fazlası .....%40
50.000.000.000 liradan fazlasının 50.000.000.000. lirası için 17.900.000.000 lira, fazlası..%45

oranında vergilendirilecektir.

## 2000 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

2.500.000.000 liraya kadar .....%20
6.250.000.000 liranın 2.500.000.000 lirası için 500.000.000 lira, fazlası .....%25
12.500.000.000 liranın 6.250.000.000 lirası için 1.437.500.000 lira, fazlası.....%30
31.250.000.000 liranın 12.500.000.000 lirası için 3.312.500.000 lira, fazlası .....%35
62.500.000.000 liranın 31.250.000.000 lirası için 9.875.000.000 lira, fazlası .....%40
62.500.000.000 liradan fazlasının 62.500.000.000. lirası için 22.375.000.000 lira, fazlası..%45

oranında vergilendirilecektir.

## 2001 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

2.800.000.000 liraya kadar .....%20
7.000.000.000 liranın 2.800.000.000 lirası için 560.000.000 lira, fazlası .....%25
14.000.000.000 liranın 7.000.000.000 lirası için 1.610.000.000 lira, fazlası.....%30
35.000.000.000 liranın 14.000.000.000 lirası için 3.710.000.000 lira, fazlası .....%35
70.000.000.000 liranın 35.000.000.000 lirası için 11.060.000.000 lira, fazlası .....%40
70.000.000.000 liradan fazlasının 70.000.000.000. lirası için 25.060.000.000 lira, fazlası..%45

oranında vergilendirilecektir.

7/7215

## 2002 TAKVİM YILI GELİRLERİNE UYGULANAN VERGİ TARİFESİ

3.800.000.000 liraya kadar .....%20
9.500.000.000 liranın 3.800.000.000 lirası için 760.000.000 lira, fazlası .....%25
19.000.000.000 liranın 9.500.000.000 lirası için 2.185.000.000 lira, fazlası.....%30
47.500.000.000 liranın 19.000.000.000 lirası için 5.035.000.000 lira, fazlası .....%35
95.000.000.000 liranın 47.500.000.000 lirası için 15.010.000.000 lira, fazlası .....%40
95.000.000.000 liradan fazlasının 95.000.000.000. lirası için 34.010.000.000 lira, fazlası..%45

oranında vergilendirilecektir.